Juf, juf, wat is dit?! Een leerling laat haar docent een Alikruik met een Heremietkreeftje erin zien. Voor ze heeft kunnen uitleggen dat het een soort kreeft is die zich beschermt met een slakkenhuisje en voor ze heeft laten zien dat hij zich razendsnel kan ingraven, komt de volgende al aangelopen. Dit keer met een plastic fles met opschrift in een vreemde taal. Wat is dit en waar komt dat vandaan? Tijdens Coastwatch maken jongeren kennis met de zee én met een van de gevolgen van het gebruik van die zee: afval.

Foto 1. Sleepnetvissen (foto: Ecomare).

De Noordzee ontdekken met Coastwatch

Ike Span

Tijdens Coastwatch onderzoeken scholieren van het voortgezet onderwijs de kust en de zee. Wat ligt er aan afval op het strand? Waar komt dat vandaan? Welke (resten van) dieren en planten liggen er? Ook wordt een klein sleepnet gebruikt om te ontdekken welke dieren er vlakbij de kust leven (foto 1). De jongeren vullen hun bevindingen in op turflijsten voor afval, biologische aanspoelsels en sleepnetvangsten. Deze lijsten vormen de basis van het onderzoek.

Terug op school voeren leerlingen de resultaten van hun onderzoek online in in de Coastwatch database. Via een kaart kan daarna het vergelijken met andere onderzoekslocaties beginnen. Vervolgvragen komen dan als vanzelf boven. Waarom zijn er op die andere locatie hele andere dingen gevonden? Waarom werden eerder dit jaar hele andere dieren opgevist? Vragen waarop leerlingen in de klas een antwoord kunnen gaan zoeken.

Het biologische deel is nieuw dit jaar, maar het onderzoek naar afval loopt al vanaf 1996 (fig. 1). Ieder jaar vinden de deelnemers weer dingen die aanzetten tot denken: "Wat doet dat kopieerapparaat hier? Wat zijn die kleine stukjes touw? Het leek zo schoon, maar er ligt hier best veel troep!" (foto 2). Verontrustend resultaat van al die jaren is dat de hoeveelheid afval in zee (nog steeds) niet significant afneemt, ondanks allerlei internationale maatregelen. Ook de samenstelling van het gevonden afval blijft ongeveer gelijk. Meer dan de helft van het aantal gevonden items is van plastic. Daar komen dan nog eens de touwen en netten bij, die ook vaak van kunststof zijn gemaakt.

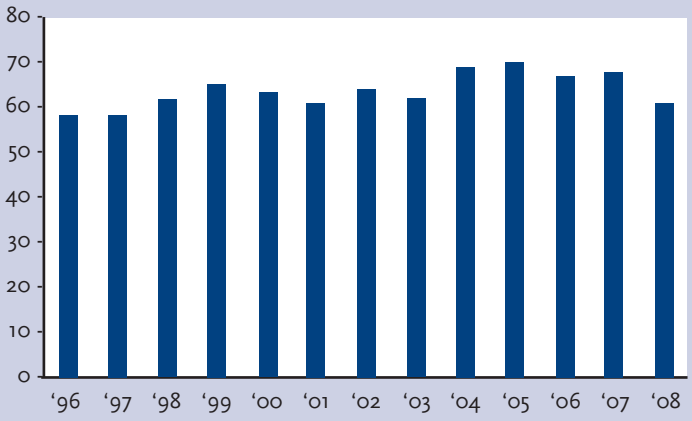

Fig. 1. Het percentage plastic (inclusief touwen en netten) van de totale hoeveelheid gevonden afval van 1996 tot en met 2008 (bron: Stichting De Noordzee).

Foto 2. Deelnemers aan het Coastwatchproject laten zien waar het gevonden zwerfvuil zoal uit bestaat (foto: Stichting De Noordzee).

Onderzoek

Het Coastwatch onderzoek staat niet op zichzelf. De zeeonderzoekers van NIOZ en Wageningen IMARES (van Franeker, dit nummer) kunnen de gegevens gebruiken als ondersteuning bij hun eigen onderzoek. Andersom kunnen Coastwatchdeelnemers kennismaken met het werk bij de onderzoeksinstituten, onder andere via de Coastwatchsite en de NoordzeeNatuurKrant.

Ook Stichting De Noordzee gebruikt de Coastwatchgegevens bij haar werk voor een schone, gezonde en veilige zee. Onze scheepvaartspecialisten gebruiken de afvalgegevens om steeds opnieuw aan te dringen op een goed systeem voor afvalinzameling van schepen. Mede dankzij die inspanningen is het systeem al wel verbeterd, maar de financiering en de controle op inlevering moeten nog beter. Onze biologen kunnen de resultaten van biologische onderzoeken gebruiken om in de gaten te houden of er nieuwe soorten opduiken langs de kust of dat er juist soorten verdwijnen.

Kortom: met Coastwatch ontdekken jongeren de Noordzee en Noordzeeonderzoek én ze helpen mee aan een schonere en gezondere zee. Meer weten? Kijk dan op **www.coastwatch.nl**.

I. Span
Stichting De Noordzee
Drieharingstraat 25, 3511 BH Utrecht
i.span@noordzee.nl

Coastwatch is een project van Stichting De Noordzee (www.noordzee.nl).